

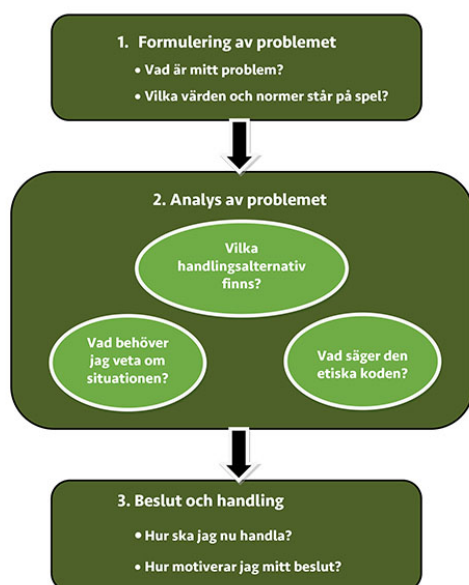
Etisk kod för arbetsterapeuter: Exempelsamling framarbetad av förbundets etiska råd

Exempel 1. Motstridiga intressen

En 45-årig man, John, kommer till psykiatriska kliniken efter ett allvarligt självmordsförsök. John har en djup depression. Han är till en början helt apatisk men får efter en tid tillbaka livslusten och klarar vardagens aktiviteter bra. Han påbörjar förberedande arbetsträning och kommer då i kontakt med personer som är inskrivna som dagpatienter.

John uttrycker en önskan att få bo hemma och komma till dagvårdsenhet på dagarna. Du som arbetsterapeut är övertygad om att John kan klara av detta och uppmuntrar därför hans initiativ. En förutsättning är dock att John först klarar några helgpermissioner hemma i bostaden. Johns fru ifrågasätter då din yrkesskicklighet. Hon säger att det inte kan bli tal om någon helgpermission för Johns del eftersom hon anser att han inte är tillräckligt frisk.

Modell för etisk analys (ur *Etisk kod för arbetsterapeuter*, 2018)

1. Formulering av det etiska problemet

Ditt etiska problem är att den närstående, det vill säga Johns fru, motsätter sig att John kommer hem trots att han vill det och trots att du bedömer det som ett viktigt steg i den fortsatta rehabiliteringen. Genom att läsa i den etiska koden kommer du fram till att de värden och normer som står på spel i detta sammanhang är hur du kan stödja John att ta ansvar för aktivitet och delaktighet som kan bidra till hans hälsa samt hur hans fru kan göras delaktig. Det du vill ha svar på är om det är etiskt försvarbart att fortsätta att agera för att John ska komma hem, vilket du bedömer vara viktigt för rehabiliteringen.

2. Analys av det etiska problemet

I den etiska koden hittar du följande ställningstaganden som förefaller relevanta att väga in för den fortsatta bedömningen: "Målet med arbetsterapi är att stödja personen att göra det hen önskar och behöver, på ett sätt som främjar hens möjlighet att leva ett så gott liv som möjligt. Detta sker med utgångspunkt från personens syn på sin situation, önskemål och behov, samt med hänsyn till möjligheter och hinder i det sammanhang som hen befinner sig i."

- Du drar slutsatsen att du bör fortsätta arbeta för att John ska komma hem. Samtidigt förskriver koden att du ska respektera närstående. Om frun känner sig tvingad att ta hem John kan målet om ett gott liv för John motverkas.

Skyldigheterna gentemot personen är i de flesta fall de tyngst vägande.

- Din skyldighet gentemot John väger med andra ord tyngst.

Arbetsterapeuten ska bedriva arbetsterapi utifrån personens vilja så långt det är förenligt med professionens mål och uppgifter.

- Allt detta talar för att Johns uppfattning bör väga tyngre än fruns. Samtidigt inser du att Johns önskan om att komma hem även berör hans fru, vilket kan ha betydelse.

Arbetsterapeuten ska respektera närstående, vilket innebär att ge möjlighet för närstående att vara delaktiga i insatser som personen samtyckt till detta, det är förenligt med personens behandling, och närstående så önskar.

- Utifrån detta inser du att du har ansvar för dialogen med frun och för att se om hon kan involveras i högre grad i Johns situation. På så vis kan de kanske skapa en större samsyn kring situationen.

Utifrån din yrkeskompetens funderar du ut ett antal möjliga **handlingsalternativ** att presentera för frun för att se om hon kan acceptera dessa. När du funderar över dessa alternativ analyserar du även om det skulle kunna finnas några etiska risker med dem. Här hittar du inte alltid någon direkt vägledning i den etiska koden utan måste också använda din egen etiska bedömningsförmåga.

a. Pröva en kortare vistelse för John i hemmet med stöd av personal.

John mår bra av att få komma hem, men om frun trots detta inte ändrar sig kan han få ett falskt hopp om permanent hemgång. Frun kan å sin sida ha kvar en rädsla för att han, vid en längre vistelse hemma, ska ta livet av sig.

b. Undersöka vilket stöd som frun behöver för att kunna förmedla kontakt mellan henne och andra yrkesutövare i teamet.

Genom dialog med frun kan kanske större samsyn kring situationen skapas. Här kan det krävas involvering av andra yrkesutövare och det blir då viktigt att inte erbjuda annat stöd än vad som rymms inom begränsade resurser. I den etiska koden uttrycks detta som att arbetsterapeuten ska respektera professionskollegor och andra yrkesutövare. I koden framgår också att arbetsterapeuten ska följa lagstadgad sekretess och använda upplysningar om personen varsamt, så att denne inte kommer till skada eller blir kränkt.

Beroende på vad som framkommer i den fortsatta dialogen med frun om hennes situation och upplevelser kan ytterligare handlingsalternativ vara möjliga.

3. Beslut och handling

Din analys av det etiska problemet sker dels med vägledning av den etiska koden, dels med informations-inhämtande från frun och andra berörda parter. Här kommer du fram till att du först bör undersöka vilket stöd frun skulle behöva för att acceptera att John kommer hem på permission. Vidare bör du undersöka under vilka förutsättningar en sådan vistelse kan ske och göra en plan för detta i samråd med John och hans fru.